

H4A SHVA

(päivitelty 10.10.2020)

H4 KIELIOPPI <https://gen.fi/h4.html>

H4A KIRJAIMET <https://gen.fi/h4a.html>

H4A Shva

<https://gen.fi/h4a-shva.html>

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto
2. Mykkä shva
3. Shva merachef (Ekskurssi)
4. Ääntyvä shva
5. Shvan ääntyminen kirjakielessä (Ekskurssi)
  - 5.1 Sanan ensimmäisen konsonantin jälkeen
  - 5.2 Pitkän vokaalin jälkeen
  - 5.3 Kahdennetun konsonantin jälkeen
  - 5.4 Toisen shvan jälkeen, paitsi ei sanan lopussa
  - 5.5 Kahden saman konsonantin välissä
6. Shvan ääntyminen puhekielessä
  - 6.1 Sanan ensimmäisen konsonantin alla, kun
    - 6.1.1 Sanan ensimmäinen konsonantti on "jalomanner"-kirjain
    - 6.1.2 Sanan toinen konsonantti on alef, he tai ain
    - 6.1.3 Sanan alussa on kaksi sibilanttia
    - 6.1.4 Sanan alussa on yksikirjaiminen sana
      - 6.1.4.1 Ke-preposition shva voi mykistyä (Ekskurssi)
  - 6.2 Toisen shvan jälkeen
  - 6.3 Kahden saman konsonantin välissä
  - 6.4 Erityistapauksia shvan lausumisessa (Ekskurssi)
    - 6.4.1 Nun–jod sanan alussa
    - 6.4.2 Bet–gimel sanan alussa
    - 6.4.3 Pe–kof sanan alussa
    - 6.4.6 Zain–chet tai zain–chaf sanan alussa
    - 6.4.5 Dalet–tav

1. JOHDANTO

Keskiajalle tultaessa eri puolilla maailmaa oli jo pitkälti toista tuhatta vuotta kestäneen juutalaisten diasporan eli hajaannuksen tähden syntynyt erilaisia traditioita hepreankielisen Raamatun lukemisessa. Shva-merkin kahtalaisuus liittyy osaltaan myös tähän: jotkut lausuivat siinä kohtaa lyhyen e-vokaalin, toiset taas eivät. Myös nykyisin shvan lausumisessa on eri traditioita esim. luettaessa Tanachia tai synagogan rukoustekstejä. Allekirjoittaneen heprean oppitunneilla sovelletaan yksinkertaisuuden vuoksi nykyheprean puhekielen käytäntöjä.

2. MYKKÄ SHVA

Shvan perussääntö on mykkyys eli lausumattomuus. Toisin sanoen shva on vokaalittomuuden merkki. Shva on mykkä, jos ei ole mitään syytä, että se olisi tavun muodostava ääntyvä shva. Mykän shvan nimi on

shva nach, "lepäävä shva", **quiet shva**, **shva quiescens**, "hiljainen tai vaikeneva shva"

שָׁא נָח שׁוֹא נָח

נוּחַ v. levätä, loikoa

Mykkä eli ääntymätön shva esiintyy umpitavussa (konsonanttiin päättyvässä eli suljetussa tavussa) sanan alussa tai sanan keskellä.

מִדְבָּר midbar mask. autiomaa, erämaa

כָּתַבְנוּ כְּתִבְנוּ katavnu me kirjoitimme

Sanan viimeisenä vokaalimerkkinä oleva shva on aina mykkä.

אַתְּ at pers.pron. yks. 2. fem. sinä

Kaksi shva-merkkiä sanan lopussa ovat molemmat aina mykkiä.

שָׁמַרְתְּ shamart v. sinä (fem.) varjelit, noudatit

Lainasanoissa sekä vierasnimissä ja -sanoissa shva on kaikissa tapauksissa aina mykkä.

אַנְגְלִיָּה angliä fem. paik. FN Englanti

פִּינְלַנְדַּיִן finland fem. paik. FN Suomi

שׁוֹרְצְקוֹפֶף shvartskopf mask. sukun. FN

Schwarzkopf (saks. "mustapää")

3. SHVA MERACHEF (EKSKURSSI)

Mykän shvan erikoistapaus on

shva merachef, "leijuva shva", **floating shva**, **shva medium**

שְׁוֹא מְרַחֵף שׁוּא מְרַחֵף

רַחֵף v. (3x) vapista, pi. liikkua edestakaisin, leijua

Klassisessa kirjakielessä shva merachef ääntyy lyhyenä värittömänä katkovokaalina, mutta ei silti muodosta konsonanttinsa kanssa omaa tavua. Nykyheprean puhekielessä se on mykkä. Erityisesti tämä tulee esiin beged kefet -kirjainten yhteydessä, jotka kirjoitetaan shva merachef -merkin jälkeen ilman dagesh kal -pistettä.

מַלְכֵי מַלְכֵי- [mal^ekē] malchei mask. mon. st. constr. kuninkaat
Sanassa on vain kaksi tavua: mal^e-ke.

אַתְּכֶם אַתְּכֶם [’et^ekém] etchem objektin merkki + suff. mon. 2. mask.
teidät, teitä (tavut: ’et^e-kem)

4. ÄÄNTYVÄ SHVA

Joissain tapauksissa shva on konsonanttinsa kanssa tavun muodostava vokaali. Klassisesti shva on ääntynyt tietyissä tilanteissa hyvin lyhyenä värittömänä e-vokaalina. Nykyheprealaisessa ääntämyksessä tämäkään shva ei aina kuulu. Jos shva nykyhepreassa lausutaan, niin se ääntyy e-vokaalina. Ääntyvän shvan nimi on

shva na, "liikkuva shva", **vocal shva**, **shva mobile**

שְׁוֹא נָע שׁוּא נָע

נָע v. liikkua

5. SHVAN ÄÄNTYMINEN KIRJAKIELESSÄ (EKSKURSSI)

Klassisessa hepreassa/arameassa shva on ääntyvä tavun muodostava vokaali seuraavissa viidessä tapauksessa (nykyheprean puhekielen säännöt kohdassa 6):

5.1. SANAN ENSIMMÄISEN KONSONANTIN JÄLKEEN

Klassisen heprean/aramean tavuopillinen kielioppisääntö:
Tavu ei voi alkaa kahdella konsonantilla.

Shva ääntyy, jos se on sanan ensimmäisen konsonantin alla:

דְּבָרִים זְבָרִים [d^evārím] sanat, asiat, esineet, tavarat

מְלָכֹת מְלָכֹת [m^elākót] kuningattaret

5.2. PITKÄN VOKAALIN JÄLKEEN

Klassisen heprean/aramean tavuopillinen kielioppisääntö: Umpitavu voi olla pitkävokaalinen vain jos se on painollinen. Pitkävokaalisia painollisia umpitavuja esiintyy lähinnä vain sanan lopussa.

Shva ääntyy, jos se on pitkävokaalisen tavun jälkeen. Ennen ääntyvää shvata voidaan sitä edeltävään pitkään vokaaliin kirjoittaa sivupainon merkki meteg. Erityisesti kamats-vokaalimerkin yhteydessä meteg on tarpeen: Ilman sitä kamats voi sekoittua o-vokaalina ääntyvään kamats katan -vokaaliin.

mask. (5x) suitset, ohjakset, "ohjain"

מְתָג מֵתָג

שְׁמֶרָה שְׁמֶרָה [šām^erā] pa. perf. yks. 3. fem. hän varjeli tai noudatti

[Ilman sivupainoa: שֹׁמְרָה שֹׁמְרָה [šām^rrā] shomra
pa. imperat. painoll. yks. 2. mask. oi varjele!]

לֹמְדִים לֹמְדִים [lom^edím] pa. akt. partis. (NH prees.)
mon. 3. mask. oppivaiset

סוּסְךָ סוּסְךָ [sūs^eká] mask. yks. + suff. yks. 2. mask. sinun hevosesi

5.3 KAHDENNETUN KONSONANTIN JÄLKEEN

Tavuopillinen kielioppisääntö: Heprealaisissa sanoissa ei voi olla kahteen konsonanttiin päättyvää tavua muualla kuin sanan lopussa.

Vokaalin jälkeinen konsonantin sisässä oleva piste on kahdennuksen merkki.

dagesh chazak, "vahva painotus", *dagesh forte*

דָּגֵשׁ חָזָק דָּגֵשׁ חָזָק

Shva ääntyy kahdennetun konsonantin jälkeen.

דַּבְּרוּ [dab^bru] pi. imperat. mon. 2. mask. puhukaa

הַשְּׁבִיעִי [has^svī'ī] määr. art. + num. mask. seitsemäs

5.4 TOISEN SHVAN JÄLKEEN, PAITSI SANAN LOPUSSA

Tavuopilliset kielioppisäännöt:

1. Heprealaisen sanan sisällä ei voi olla kahteen konsonanttiin päättyviä tavuja.
2. Sanat päättyvät joko konsonanttiin tai pitkään vokaaliin.

Kahdesta peräjälkeisestä shvasta ensimmäinen on mykkä, jälkimmäinen ääntyy.

יִשְׂמְחוּ [jis^mhu] pa. impf. (NH fut.) mon. 3. mask.
he iloitsevat

Jos shva on sanan viimeinen vokaalimerkki, niin silloin se on mykkä.

אָמַרְתְּ [ʾāmárt] pa. perf. yks. 2. fem. sinä sanoit

אַתְּ [ʾatt] pers.pron. yks. 2. fem. sinä

5.5. KAHDEN SAMAN KONSONANTIN VÄLISSÄ

Tavuopillinen kielioppisääntö: Jos halutaan ilmaista geminaatta eli kaksoiskonsonantti, niin silloin käytetään kahdentavaa vokaalin jälkeistä dagesh chazak -pistettä.

Jos shva on kahden saman konsonantin välissä, niin se lausutaan.

הִנְיִּי הִנְיִּי [hin^ení] interj. + suff. yks. 1. c. katso, minä (Jes. 6:8)

vrt. *הִנְיִּי [hinni] (teoreettinen sana)

יְבָרֶכְךָ יְבָרֶכְךָ [j^evāre^kká] pi. impf. ind. (tai juss.) yks. 3. mask. + suff. yks. 2. mask. Hän siunaa (tai siunatkoon) sinua. (huom. kaksi erilaista kaf-kirjainta)

6. SHVAN ÄÄNTYMINEN PUHEKIELESSÄ

Puhekielen perussääntö: Jos voit lausua sanan ilman shvan ääntämistä, niin älä lausu sitä! Shva äännetään puhekielessä e-vokaalina seuraavissa tilanteissa:

6.1. SANAN ENSIMMÄISEN KONSONANTIN ALLA, KUN

6.1.1 SANAN ENSIMMÄINEN KONSONANTTI ON "JALOMANNER"-KIRJAIN

Shva lausutaan sanan alussa, jos ensimmäinen kirjain on

יֵלְמַנִּירִי jod, lamed, mem, nun tai resh

Tekninen muistisana on "jalomanner".

יְלָדִים יְלָדִים jeladim mask. mon. lapset, pojat

לְבָנָה לְבָנָה levana adj. yks. fem. valkoinen

מְדַבֵּר מְדַבֵּר medaber pi. partis. (NH prees.) yks. mask.
puhuva

נְדִיבָה נְדִיבָה nediva adj. yks. fem. altis, jalo

רַנְנָה renana fem. ilohuuto

6.1.2. SANAN TOINEN KONSONANTTI ON ALEF, HE TAI AIN

Sanan ensimmäisen konsonantin alla oleva shva lausutaan, jos sitä seuraava toinen konsonantti on אה"ע alef, he tai ain.

Huomaa, että ח chet ei tässä säännössä kuulu joukkoon.

כָּאֵב ke'ev mask. kipu, tuska

תְּהִלִּים Tehilim erisn. mask. mon. Psalmit

שְׁעוֹרָה [שְׁעָרָה] se'ora fem. ohra

Mutta siis:

כְּחֹלָה kchula adj. yks. fem. sininen

6.1.3 SANAN ALUSSA ON YKSIKIRJAIMINEN SANA

Jos sanan alussa on yksikirjaiminen sana (prepositio tai konjunktio)

בֶּ- בֵּ- בְּ- וְ- לֶ- לֵ- לְ- be-, ve-, ke- tai le-, niin sen alla oleva shva lausutaan.

בְּרֵאשִׁית Bereshit Alussa, "Esikoisen kautta",
Ensimmäinen Mooseksen kirja (Genesis)

וְאַהֲבַת veahavta pa. kons. perf. yks. 2. mask.
ja rakasta

וְלֹא velo ja ei

כְּדָוִד keDavid niin kuin Daavid

לְיִשְׂרָאֵל le'Israel Israelille, Israeliin

6.1.3.1 KE-PREPOSITION SHVA VOI MYKISTYÄ (EKSKURSSI)

Poikkeus: Ke-preposition shva on puhekielessä mykkä, jos se on

1. itsenäisessä muodossa

כְּמוֹ kmo prep., konj. kuin, niin kuin, kuten

כְּמָה kma (aram.) kuten

2. yhdistettynä שֶׁ שְׁ she-konjunktioon

כִּשְׁ- כְּשֶׁ- kshe- konj. kun

3. yhdistettynä פִּי פִי fi-sanaan (פֶּה פִּה suu)

כִּפִּי כְּפִי kfi konj. mukaan, kuten, "kuten suu"

6.1.4 SANAN ALUSSA ON KAKSI SIBILANTTIA

Sanan ensimmäisen kirjaimen alla oleva shva on lausuttava, jos sanan kaksi ensimmäistä kirjainta ovat molemmat suhuäänteitä eli sibilantteja.

זַצַּשׁ"שׁ zain, samech, tsadi, shin tai sin

שֶׁזִיף shezif mask. luumu, "ruskettunut"

6.2 TOISEN SHVAN JÄLKEEN, EI KUITENKAAN SANAN LOPUSSA

Kahdesta peräjälkeisestä shvasta ensimmäinen on mykkä ja jälkimmäinen lausutaan.

יְלִמְדוּ ילמדו jil^{me}du pa. impf./fut. mon. 3. mask.
he opiskelevat

Kuitenkaan sanan viimeisenä vokaalimerkkinä olevaa shvata ei koskaan lausuta, Myös lainasanoissa ja siirtokirjoituksessa kaikki shva-merkit ovat mykkiä.

אָהַבְתְּ אהבת ahavt pa. perf. yks. 2. fem. sinä rakastit

מִינְסֵק מִינסק minsk paik. fem. FN Minsk

פִּינְלַנְד פִּינלנד finland fem. paik. FN Suomi

זַלְצְבוּרְג זלצבורג zaltsburg fem. paik. FN Salzburg

6.3 KAHDEN SAMAN KONSONANTIN VÄLISSÄ

Jos shva on kahden saman konsonantin välissä, niin se lausutaan:

הִלְלוּ הללו halelu pi. imperat. mon. 2. mask. ylistäkää

סָבְבָה סבבה saveva pa. perf. yks. 3. fem. hän kiersi, pyöritti

יְבָרְכֵךָ יברכך jevarechecha pi. impf. (NH fut.) ind. (tai juss.)
yks. 3. mask. + suff. yks. 2. mask. hän siunaa (tai siunatkoon) sinua
Huomaa kaksi erilaista kaf-kirjainta.

6.4 ERITYISTAPAUKSIA SHVAN LAUSUMISESSA (EKSKURSSI)

6.4.1. NUN–JOD SANAN ALUSSA

Sanan alussa olevan nun-kirjaimen shva mykistyy jod-kirjaimen edellä:

nju jork fem. paik. FN New York

נְיוּ יוֹרְק ניו יורק

Jod saattaa myös "liueta" i-vokaaliksi:

נייר נִיָּר niar mask. PBH papyrus, NH paperi

6.4.2. BET–GIMEL SANAN ALUSSA

Bet ja gimel ovat hankalia ääntää peräjälkeen sanan alussa. Konsonanttien välissä oleva shva voidaan ääntää.

בגדים בְּגָדִים bgadim [b^egadim] vaatteet

בגד בְּגָד mask. vaate, (yks. myös) petos

6.4.3 PE–KOF SANAN ALUSSA

Sanan alussa olevien p- ja k-äänteiden väliin voi lausua vokaalin.

פקדתי פְּקַדְתֶּם pkadtem [p^ekadtem], te (mask.) vierailitte

פקדוּן פְּקַדוּן vieraililla, tarkastaa, huolehtia, kostaa

6.4.4 ZAIN–CHET TAI ZAIN–CHAF SANAN ALUSSA

Zain ja chet tai zain ja chaf ovat sanan alussa hankalia ääntää peräjälkeen. Konsonanttien välissä oleva shva voidaan ääntää.

זחיות זְחִיחוֹת zchichut [zechichut] fem. NH liikuteltavuus, ylpeys

זכריה זְכַרְיָה Zcharja [Zecharja] henk. mask. (25x) Sakarja,
"Herra on muistanut; Herra on mies"

6.4.5 DALET–TAV

Peräjälkeiset dalet- ja tav-kirjaimet voivat saada väliinsä lyhyen värittömän e-vokaalin.

נולדתי נוֹלַדְתִּי noladti [nolad^eti] nif. perf. yks. 1. c.

minut synnytettiin (= minä synnyin)